

IZVJEŠTAJ

o učešću delegacije Skupštine Crne Gore,
na 58. Godišnjem zasijedanju Parlamentarne skupštine NATO

58. Godišnje zasijedanje Parlamentarne skupštine (PS) NATO održano je u periodu 9-12. novembra 2012. godine u Pragu, u Češkoj Republici, a domaćin skupa bila je delegacija Češke Republike pri PS Sjeverno-Atlanske Alijanse. Ovom prilikom delegaciju Skupštine Crne Gore činili su stalni članovi Borislav Banović i Vasilije Lalošević, dok je u svojstvu predstavnika stručne službe skupu prisustvovala sekretar delegacije Zorana Baćović.

Proljećnje zasijedanje PS NATO realizovano je u prije i poslije podnevnom dijelu radnog dana u vremenu 9-13 sati tj. 14.30-18 sati, a Plenarna sjednica je održana posljednjeg dana zasijedanja, u terminu 9-17 sati.

Rad Parlamentarne skupštine NATO, ovom prilikom, odvijao se po sljedećem programu (u prilogu izvještaja nalazi se Program rada koji čini sastavni dio dokumenta):

Prvi dan zasijedanja, 9. novembar 2012. godine, otpočeo je sastankom sekretara delegacija tokom kojeg su razmotrena organizaciono-tehnička pitanja skupa i Nacrt plana rada Stalnog komiteta. Učesnici sastanka, između ostalog, upoznati su sa sprovedenim pripremama Proljećnjeg zasijedanja u 2013. godini koje će biti održano u Luksemburgu, Velikom Vojvodstvu Luksemburga, u periodu 17-20. maja 2013. godine, a predstavljene su i buduće aktivnosti Parlamentarne skupštine NATO. U nastavku radnog dana uslijedili su: Koordinacioni sastanak NATO Parlamentarne skupštine, kojem su prisustvovali članovi Biroa, predsjedavajući komiteta i podkomiteta i izvjestioci, a potom sastanak Parlamentarnog komiteta NATO-Rusija, kojeg su činili članovi Stalnog komiteta i lideri delegacije Federacije Rusije.

Drugog i trećeg dana zasijedanja, 10. i 11. novembra 2012. godine, održani su sastanci: Političkog komiteta, Komiteta za civilnu dimenziju bezbjednosti, Komiteta za nauku i tehnologiju, Komiteta za odbranu i bezbjednost, Komiteta za ekonomiju i bezbjednost i Stalnog komiteta. Šef delegacije Mevludin Nuhodžić član je Političkog komiteta i Komiteta za ekonomiju i bezbjednost, dok su stalni članovi Borislav Banović i Vasilije Lalošević članovi Komiteta za odbranu i bezbjednost i Komiteta za nauku i tehnologiju tj. Komiteta za civilnu dimenziju bezbjednosti.

Tokom 58. Godišnjeg zasijedanja Parlamentarne skupštine NATO u radu Političkog komiteta, Komiteta za odbranu i bezbjednost i Komiteta za nauku i tehnologiju

učestvovao je Borislav Banović, dok je rad Komiteta za civilnu dimenziju bezbjednosti i Komiteta za ekonomiju i bezbjednost ispratio Vasilije Lalošević.

Prije prelaska na rasprave po temama predstavljenim u nacrtima izvještaja, na sastancima navedenih radnih tijela Parlamentarne skupštine NATO, usvojeni su predlozi zapisnika sa sjednica održanih tokom Proljećnjeg zasijedanja u Talinu, u Estoniji, 25-28. maja 2012. godine, dok je okončanje rada komiteta obilježilo predstavljanje predstojećih aktivnosti i izbor službenika angažovanih za potrebe komiteta i podkomiteta.

Tokom sastanka Političkog komiteta učesnicima su se prezentacijama obratili prvi zamjenik ministra vanjskih poslova Češke Republike, Jiri Schneider, na temu „ NATO i vanjski i bezbjednosni prioriteti Češke Republike“; direktor Istraživačkog odjeljenja sa NATO Koledža za odbranu, dr Karl Heinz Kamp, na temu „NATO poslije Avganistana“, a potom viši predavač u Odsjeku za ruske i istočno-evropske studije sa Karlovog Univerziteta u Pragu, dr Jan Sir, o „Centralnoj Aziji i tranziciji u Avganistanu“, i drugi.

Usljedila je rasprava o Nacrtu Izveštaja Podkomiteta za NATO partnerstva na temu "Avganistan i bezbjednost na području jugozapada Azije" izvjestioca Daniel Bacquellaine-a iz Belgije, koji je istakao da pitanje Avganistana, za međunarodnu zajednicu počev od 2001. godine, uvažavajući nivo koji posvećuje snaženju upravljačkog procesa, razvoju i sigurnosti na ovom području, predstavlja temu od visokog značaja, uz napomenu da sukob na ovom području odražava složene odnose između domaćih, regionalnih i međunarodnih aktera. Takođe je konstatovano da susjedi Avganistana imaju značajan udio po pitanju stabilnosti i prosperiteta, kao i da je situacija u regionu prepuna napetosti. Imajući u vidu da je 2014. godina označena kao godina prelaska na avganistansko upravljanje, učesnici su značajnim ocijenili tretiranje situacije u Avganistanu sa regionalnog aspekta, a jačanje kapaciteta nacionalnih bezbjednosnih snaga je ocijenjeno ključnim za proces tranzicije. Tokom rasprave je ukazano da ekonomska pomoć nije uvijek vođena avganistanskim prioritetima, već često kratkoročnim vojnim potrebama na šta je ukazala i Međunarodna krizna grupa 2011. godine, navodeći primjer da je Avganistanskim Nacionalnim Bezbjednosnim snagama opredjeljeno više od polovine međunarodne pomoći. Potom, pažnja učesnika skupa bila je posvećena Nacrtu Izveštaja Pododbora za transatlantske partnerske odnose na temu "Budžetska ograničenja: Izazov za koheziju Alijanse?" izvjestioca John Dyrby Paulsen-a iz Danske, a potom Nacrtu izvještaja Generalnog izvjestioca Assen Agov-a iz Bugarske na temu „Arapsko proljeće - Implikacije za Euro-atlantsku bezbjednost“, koji je govoreći o značaju MENA regiona istakao njegovu geografsku poziciju i blizinu sa Evropom, kao i svojstvo tranzitnog područja za globalnu isporuku energetske tokova. Izvještaj takođe konstatuje da se, iako ne postoje konvencionalne vojne prijetnje za države članice NATO sa ovog područja, uočavaju pojave nekonvencionalnih prijetnji složenije strukture, uključujući prekide u snabdijevanju energijom, terorizam i širenje oružja za masovno uništenje. U izvještaju je uočeno postojanje bliske veze između evro-atlantske i ekonomije MENA

regiona, sa posebnim osvrtom na uvoz energije na evro-atlantsko područje i značajan izvoz fabričkih proizvoda iz Evrope ka MENA regionu. Učesnici skupa zajednički su ocijenili da će izmjene u MENA regionu imati značajne bezbjednosne implikacije za Euro-atlantsku zajednicu, i da će uticati na NATO interese u domenu nuklearnog neširenja, kontra terorizma, energetske bezbjednosti i mirnog međunarodnog poretka, te da će politika koordinacije među NATO saveznicima biti od suštinskog značaja za stabilizaciju područja.

Sastanak Komiteta za civilnu dimenziju bezbjednosti obilježile su prezentacije: njemačko-egipatskog političkog naučnika i pisca, člana Njemačko Islamske Konferencije, Hamed Abdel-Samada, na temu „Lekcije Arapskog Proljeća i posljedice za Euro-atlantsku zajednicu“; ko-osnivača i bivše predsjednice Tunizanskog udruženja žena demokrata, Bachra Bel Haj Hmida-e, na temu „Žene i Arapsko proljeće“ i NATO Specijalnog predstavnika za pitanja Žene, mir i bezbjednost, Mari Skaare, o „Implementaciji Rezolucije 1325 Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija od strane NATO, i istorodnim rezolucijama“, i drugi. Uslijedilo je predstavljanje Nacrta izveštaja "Konsolidovanje revolucija u Sjevernoj Africi", Generalnog izvjestioca, Ulla-e Schmidt iz Njemačke u kojem se ističe da je proces pod nazivom Arapsko proljeće unio duboke promjene u region, i stanovnicima ovog područja pružio nove mogućnosti za izgradnju prosperitetnog, fer i inkluzivog društva, da je ovaj proces u toku sa posebnim osvrtom na situaciju u Siriji, koja je u centru svjetske pažnje. Ovaj izveštaj usmjerio je pažnju na tri sjevernoafričke zemlje, Tunis, Egipat i Libiju gdje je došlo do rušenja starih režima, sa posebnim osvrtom na ranjivost post-revolucionarne faze u kojoj dolazi do demontiranja i zamjene političkih sistema iz prethodnog perioda uz izbjegavanje institucionalnog vakuma u isto vrijeme. U izveštaju se uočava mogućnost pojave razočarenja na nivou nacije u post-revolucionarnoj fazi, kao i kontrarevolucionarnog preporoda koje se ne smiju isključiti. Učesnici sesije su konstatovali da je u kontekstu rasprave o ovoj temi posebnu pažnju potrebno posvetiti ispunjavanju težnji i očekivanja pripadnika mlade generacije koja je u proteklom periodu u ovom procesu imala veoma važnu ulogu, a koja je obrazovana i dobro povezana sredstvima elektronske komunikacije. Centralnim prioritetom koji značajno doprinosi ovom argumentu ocjenjeno je ublažavanje nezaposlenosti sa posebnim osvrtom na visoko obrazovane mlade pripadnike populacije. Nakon rasprave, delegati su zajednički ocijenili da povjerenje na području Sjeverne Afrike mora biti izgrađeno kroz intenzivan dijalog i praktičnu podršku, što iziskuje razgovore sa partnerima radi definisanja vrste pomoći koja je korisna i dobrodošla, i izbjegavanje post-kolonijalne dominacije ili manipulacije. U ovom kontekstu, učesnici sjednice značajnim su ocijenili i primjenu principa „manje je više“ tj. postizanja što boljih što rezultata sa manje ulaganja, saglasno mogućnostima. Uslijedila je rasprava o Nacrtu izveštaja na temu "Migracije na području Mediterana: Novi trendovi i izazovi" Specijalnog izvjestioca Vitalino Canasa iz Portugala, kao i o Nacrtu Izveštaja Podkomiteta za demokratsko upravljanje na temu "Snage promjena i kontinuiteta u Rusiji: Domaće i međunarodne implikacije" izvjestioca Lucio Malan-a iz Italije, koji uočava promjenu raspoloženja kod građana Rusije kao i izraza domaće političke scene, i pored okolnosti da je nacionalno vođstvo

ostalo nepromjenjeno uslijed zamjene pozicija predsjednika i premijera, i raspodjele mjesta u Državnoj Dumi od strane četiri iste političke stranke. Nacrt, takođe, konstatuje aktuelnu transformaciju političkog sistema Rusije, pojavu srednje klase i rastuće upotrebe savremenih informacionih i komunikacionih tehnologija, kao značajnih elemenata ovog procesa, i okolnost da za razliku od drugih zemalja Centralne i Istočne Evrope, gde je period tranzicije takođe bio period nacionalnog oslobođenja, većina Rusa ne nalazi opravdanje za njihovo stradanje tokom perioda bolnih ekonomskih reformi. Izvjestilac navodi da je važno shvatiti da, u kontekstu rastuće građanske svijesti u Rusiji, dalje restriktivne mjere mogu dovesti do novog talasa masovnih protesta i nezadovoljstva, te da, ukoliko se zemlja suoči sa ekonomskom krizom, nezadovoljstva reformski orijentisane srednje klase u velikim gradovima se mogu pridružiti zahtjevima šire mase, povećavajući pritisak na aktuelno rukovodstvo. Izvještaj pozdravlja stalnu saradnju glavnih političkih aktera u Rusiji, pohvaljuje napore usmjerene ka demokratizaciji političkog sistema i ističe da dijalog sa Rusijom ostaje od suštinskog značaja za evro-atlantsku bezbjednost, uz obavezu njegovog nastavka i proširenja. S tim u vezi, na temelju sprovedene rasprave učesnici sjednice su zaključili da odnos Parlamenarne skupštine NATO sa Rusijom treba da bude konstruktivan, iskren i zasnovan na zajedničkim interesima.

U okviru sjednice Komiteta za nauku i tehnologiju delegatima su se prezentacijama obratili: direktor Odeljenja za obuku, vježbe i obrazovanje Zajedničkog hemijsko, biološko, radiološko, nuklearno odbrambenog centra u Viskovu pukovnik, Vratislav Osvald, na temu „NATO Zajednički hemijsko, biološko, radiološko i nuklearni odbrambeni centar (CBRN) - Radeći zajedno za buduću CBRN odbranu“ a potom koordinator sa Instituta za napredne studije o održivosti iz Postdama, Njemačka, Achim Maas, o „Klimatskim promjenama i bezbjednosti - Stanju naučne i političke debate 2012“. Uslijedila je rasprava o Nacrtu Izveštaja Podkomiteta za energetiku i bezbjednost životne sredine na temu "Nuklearna energija poslije Fukošime“ izvjestioca Philippe Vitel-a iz Francuske, koji je u uvodnom dijelu konstatovao da je katastrofa u japanskoj Fukušima Daiichi nuklearnoj elektrani 2011. godine šokirala svijet, poput nuklearnih nesreća na ostrvu Tri Milje (1979g) i Černobilu (1986g). Izvjestilac navodi da iako je bilans Fukušima nesreće bio katastrofalan, na nižem je nivou štetnosti od Černobila, te da posljedice uzrokovane izlaganjem radijaciji u ovoj nuklearnoj elektrani za sada nisu prijavljene, a mnogi stručnjaci vjeruju da će dugoročni uticaji na zdravlje biti relativno mali. Prema riječima stručnjaka iz američkog Nacionalnog savjeta za zaštitu od zračenja i mjerenja, navodi se u izvještaju, rizik od dobijanja raka za izložena lica bi bio povećan za oko 0,002%, dok bi rizik od umiranja od ove bolesti porastao za 0,001%. S tim u vezi, iznijeti su podaci da je Fukušima Daiichi fabrika jedna od najstarijih nuklearnih elektrana u Japanu, a komercijalnu proizvodnju električne energije započela je 1971. godine. Sa svojih šest reaktora sposobnih da generišu oko 4,7 GV električne energije, ova elektrana je bila među 25 najvećih nuklearnih elektrana u svijetu, a njen kompleks je izgrađen na obali radi obezbjeđenja lakog pristupa velikim količinama morske vode za hlađenje reaktora. Tokom rasprave, iznijeta je dilema da li, i pored suočavanja sa rizikom od tehnologije koji je pokazala

Fukušima, nuklearna energija treba biti tretirana sa izuzetno visokim stepenom značaja, ili pažnja i ulaganja trebaju biti usmjereni i prema drugim tehnologijama, sa posebnim osvrtom na obnovljive izvore energije. Tokom rasprave je konstatovano da ekstremne prirodne pojave predstavljaju prijetnju za bezbjednost nuklearnih reaktora, da je pravovremena regulacija nuklearne bezbjednosne politike od izuzetnog značaja, te da države članice Alijanse već djeluju u ovom pravcu. Zajednički je ocijenjeno da kvalitetna rasprava u okviru Alijanse na temu energetske bezbjednosti, sa posebnim osvrtom na ulogu nuklearne energije, može dovesti do uzajamnog približavanja politika i omogućiti državama članicama da na odgovarajući način reaguju na promjene u energetske politikama drugih država članica, kao i da Alijansa može doprinijeti povećanju nivoa energetske bezbjednosti i razmjeni obaveštajnih informacija iz ove oblasti. Tokom sjednice Komiteta pažnja učesnika je bila usmjerena na Nacrt izveštaja "Bespilotne letjelice: mogućnosti i izazovi za Alijansu" Specijalnog izvjestioca Pierre Claude Nolin-a iz Kanade, te Nacrt izveštaja na temu "Iranski nuklearni program: Odmjeravanje intencija Irana", Generalnog izvjestioca David Scott-a iz Sjedinjenih Američkih Država. G.Scott, ovom prilikom, je podsjetio na izjavu Generalnog sekretara NATO, sa Samita u Čikagu održanog maja 2012.godine, u kojoj je istaknut visok stepen zabrinutosti zbog iranskih nuklearnih težnji, i činjenice da mogući nuklearni potencijal Irana može predstavljati prijetnju u budućnosti. Ovom prilikom, NATO je uputio poziv Iranu za saradnju sa međunarodnom zajednicom radi izgradje poverenja na planu mirnodopske prirode nuklearnog programa, saglasno Ugovoru o neširenju nuklearnog oružja i uz podršku rješavanju iranskog nuklearnog pitanja diplomatskim putem. I ovog puta, istaknuta je opredjeljenost NATO politici mira, bezbjednosti i stabilnosti u regionu Mediterana i zaliva, uz aktivan doprinos posredstvom Mediteranskog dijaloga i Istanbulske inicijative za saradnjom, kao forumima namjenjenim za konsultacije o regionalnim bezbjednosnim pitanjima Alijanse i njenih partnera. Izvještaj je konstatovao optimizam za iznalaženje diplomatskog rješenja za iransko nuklearno pitanje i postizanje sporazuma sa Iranom u skladu sa međunarodnim obavezama, i ključnim ocijenio svaku akciju koja jača međunarodno jedinstvo o iranskom nuklearnom pitanju i olakšava dogovor.

Tokom sesije Komiteta za odbranu i bezbjednost učesnicima skupa prezentacijama su se obratili: ministar odbrane Češke Republike, dr Alexandr Vondra, na temu „Prioriteti Češke Republike i izazovi nakon Samita u Čikagu“; načelnik Generalštaba Vojske Češke Republike, general-poručnik Petr Pavel o „Vojnim snagama Češke Republike – reformskim prioritetima i doprinosu aktuelnim NATO operacijama“; profesor političkih nauka sa Bernard Koledža Kolumbija Univerziteta, dr Alexander Cooley, na temu „Avganistan i pad snaga NATO, regionalna dinamika i njihov uticaj na bezbjednost“, i drugi. Uslijedila je rasprava o Nacrtu Izveštaja Pododbora za buduće bezbjednosne i odbrambene sposobnosti na temu "Izazov piraterije: Međunarodna zajednica i uloga NATO" izvjestioca Raymond Knops-a iz Holandije, koji uočava da se piraterija istovremeno posmatra kao istorijski fenomen 17. i 18. vijeka, i kao moderna transnacionalna prijetnja, koja objedinjuje elemente visokog stepena opasnosti i moguće profitabilnosti za izvršioce, koji često potiču iz siromašnih i politički

nestabilnih sredina. Pojava savremene piraterije se vezuje za područje oko Roga Afrike, posebno za Somaliju, zemlju afričkog kontinenta sa najdužom obalom u dužini od 3.300 kilometra, i nemogućnost centralne vlade da kontroliše veći dio teritorije. Ova jedinstvena situacija omogućila je učestalost piraterije koja je uslijed niskog stepena prijetnje krivičnog gonjenja postala unosna aktivnost. Učestalost savremene piraterije u priobalnim vodama usko je povezana sa slabostima lokalnih država, i stoga međunarodni vojni naponi obzirom da ne djeluju na glavne uzročnike problema, pružaju samo djelimičan odgovor. Učesnici skupa zajednički su ocijenili da je za uspješnu borbu protiv piraterije neophodno jačanje kapaciteta državne vlasti i poboljšanje ekonomskih mogućnosti domicilnih područja, te je u navedenom kontekstu na planu međunarodne posvećenosti unaprjeđenju upravljanja, u pogledu Somalije uočen napredak i pored velikih izazova sa kojima se suočava. Izveštaj je najvećim dijelom fokusiran na problematiku somalijske piraterije, jer su njen obim i posebni uslovi doveli do sveobuhvatnog međunarodnog odgovora, uključujući i NATO operacije. Učesnici sastanka zajednički su ocijenili da je slabost državnog kapaciteta za uspostavu pomorske bezbjednosti i potencijalnu profitabilnost organizovanog kriminala, potrebno posmatrati kao globalne prijetnje za pomorsku sigurnost i trgovinu na svjetskom nivou, i istakli značaj međunarodne podrške borbi protiv piraterije. Delegati su zaključili da se smisao borbe protiv piraterije ogleda u stvaranju boljih uslova na kopnu i destimulaciju ove pojave kao unosne opcije, te stvaranju djelotvornijeg pravnog okvira za krivično gonjenje pirata, uz konstataciju da NATO zemlje mogu pružiti konstruktivan i djelotvoran doprinos razvitku regionalnih kapaciteta za kontra pirateriju. Potom, uslijedila je rasprava o Nacrtu izveštaja na temu "Avganistan: U susret 2014. godini i poslije" Generalnog izvjestioca Sven Miksera iz Estonije i o Nacrtu Izveštaja Pododbora za transatlantsku saradnju u oblasti odbrane i bezbjednosti o "Upodobljavanju mogućnosti i ambicija: NATO ka 2020. godini", izvjestioca Nicole Ameline iz Francuske. G.Amelin je istakao da će nakon Samita u Čikagu ključni izazov biti rješavanje pitanja u svjetlu dinamičnom fiskalnog i bezbjednog okruženja i donošenja odluke u pravcu upodobljavanja NATO mogućnosti i postavljenih ambicija, tj. donošenja odluke o ulozi koju Alijansa može pružiti u predstojećoj deceniji, kao i pitanja obezbjeđenja resursa za njeno ispunjenje. Izveštaj konstatuje da je Alijansa u proteklom periodu preduzela izvjesan broj mjera sa ciljem prilagođavanja i transformacije za djelovanje u 21. vijeku, poput suprotstavljanja sajber prijetnjama, racionalizacije birokratije i pojednostavljenja partnerskog sistema, a sve sa ciljem očuvanja sposobnosti NATO da zadovolje bezbjednosne izazove, čak i u otežanim ekonomskim uslovima. Izveštaj konstatuje da u svjetlu iznijetog u obzir mora biti uzeta inicijativa «Pametna odbrana» radi identifikacije sposobnosti koje odražavaju političke prioritete i zajedničke nacionalne interese. Tokom rasprave je konstatovano da je za NATO primjena principa kolektivne odbrane od izuzetnog značaja radi obezbjeđenja trajne bezbjednosne garancije za članice, te da u ovom kontekstu nastavak ulaganja u ovoj oblasti doprinosi očuvanju kapaciteta za suprotstavljanje novim vrstama prijetnji. Učesnici sastanka zajednički su konstatovali značaj primjene kocepta «Pametna odbrana» koji sprovođenjem u punom potencijalu i na legitiman način članicama pruža

brojne prednosti, bez zanemarivanja ulaganja u odbranu na globalnom bezbjednosnom nivou. S tim u vezi, ocijenjeno je da je u svjetlu svjetske ekonomske krize od savezničkih vlada nerealno očekivati povećanje budžeta za odbranu, te da bi očuvanje nivoa sredstava opredjeljenih za sektor odbrane u ukupnom državnom budžetu bilo od velikog značaja, radi eliminacije rizika od daljeg umanjenja odbrambenih sposobnosti.

Rad sastanka Komiteta za ekonomiju i bezbjednost otpočeo je prezentacijom direktora strategije u Kompaniji Partneri i člana Nacionalnog ekonomskog Savjeta Vlade Republike Češke, Pavel Kohout-a, o „Češkom pristupu Euro krizi“, dok su u nastavku rada uslijedila izaganja direktora Centra za Mediteranske integracije (CMI) iz Marseja, Mats Karlsson-a, na temu „Izgradnja Pan-Mediteranske ekonomije“, a potom zamjenika šefa i višeg predavača iz Centra za bezbjednosna i odbrambena istraživanja Škole za međunarodne, političke i strateške studije, sa Koledža za Aziju i Pacifik sa Australijskog Narodnog Univerziteta, dr Benjamin Schreer-a, o „Procjeni tranzicije u Avganistanu“. Uslijedilo je predstavljanje Nacrta izvještaja Podkomiteta o transatlantskim ekonomskim odnosima na temu “Ekonomске mogućnosti Arktika, obaveze zaštite životne sredine i bezbjednosna pitanja” izvjestioca Jeppe Kofod-a iz Danske, koji je u uvodnom dijelu istakao da ne postoji univerzalno prihvaćena definicija Arktika, te da različite institucije koriste različite formulacije. Geografski, ovaj prostor se može definisati kao region lociran sjeverno od Arktičkog kruga (66° 33'N), a potpuniju sliku područja dobijamo osvrtnom na klimatske definicije, kao i na one zasnovane na stepenu permafrosta ili distribuciji vegetacije. Društveno i politički, navodi se u Izvještaju, region Arktika obuhvata osam država: Kanadu, Rusiju, Dansku (Grenland), Norvešku i Sjedinjene Američke Države - one čija se obala graniči sa Arktičkim morem, kao i Švedsku Finsku i Island. Izvještaj konstatuje da su uzročnici globalnih posljedica klimatske promjene koje iziskuju reviziju postojećih stavova po ovoj temi, imajući u vidu da rastuće temperature na krajnjem sjeveru Zemljine polulopte uzrokuju naglo otapanje leda i s tim u vezi brojne štetne posljedice. Izvjestilac Jeppe Kofod navodi da je dostupnost Arktiku tokom posljednje dekade porasla, obzirom na povećan naučni monitoring na ovom području i rastuće komercijalne mogućnosti koje su dovele do značajnijeg ljudskog prisustva na području Arktika, na kojem je tradicionalno smješten mali broj široko razbacanih zajednica. Učesnici sastanka zajednički su ocijenili da granice istraživanja na području Arktika predstavljaju limitirajući faktor ekonomskog rasta, te da je komercijalizacija Arktika nužna i radi prevencije od ekološke katastrofe. Otuda bi, uvažavajući potencijalne troškove spasavanja i čišćenja, troškovi osiguranja trebali odslikavati stvarne rizike aktivnosti poput bušenja podmorja radi pronalaska nafte i gasa, i sadržaja turističkih ponuda. U iznijetom kontekstu, u cilju korišćenja ali i zaštite područja Arktika podrška države je ocijenjena odlučujućom, kao i blagovremeno planiranje mogućih scenarija i obezbjeđenje sredstava za prevenciju područja. Uslijedila je rasprava o Nacrtu izvještaja na temu „Izvori i implikacije Euro krize“ Generalnog izvjestioca John Sewel-a iz Ujedinjenog Kraljevstva, potom o Nacrtu izvještaja Podkomiteta o ekonomskoj saradnji i konvergenciji Istoka i Zapada na temu : »Arapsko proljeće : Ekonomске dimezije i izazovi«, izvjestioca Uwe Karl Beckmeyer-a iz Njemačke, koji je

istakao da se MENA region, po prvi put u posljednjih nekoliko decenija, nalazi na raskrsnici sa malo mogućnosti da krene u pravcu suštinskih reformi, uz postojanje opasnosti od nestabilnosti područja. Stoga, ostaje da se vidi da li će zemlje regiona biti sposobne za sprovođenje pozitivnih promjena ili će proces pod nazivom "Arapsko proljeće" dovesti do dubljeg skliznuća u period veće nesigurnosti i nestabilnosti. U izvještaju se navodi da poseban problem predstavlja okolnost da danas, dok su ekonomska pitanja od naglašenog značaja, širom regiona ne postoji puni konsenzus u pogledu daljeg djelovanja na ovom području. S tim u vezi, u novoj konstalaciji odnosa fokus pažnje, kako se navodi, usmjeren je na uklanjanje preostalih predstavnika bivšeg rukovodstva sa vlasti, a nedovoljno pažnje i debate je usmjereno na pitanja ekonomske politike i druga važna pitanja, pretpostavljajući da upravo nedostatak konsenzusa o daljim aktivnostima predstavlja ključni razlog za dosadašnje nedostatne rezultate. Učesnici sastanka zajednički su ocijenili da jedan od prioriteta MENA regiona predstavlja kreiranje radnog ambijenta uz evidentno izraženu potrebu za strukturalnim reformama, kao i da je daleko veći stepen transparentnosti i odgovornosti potreban u oblastima poput javnih nabavki, korporativnog upravljanja, budžeta i bankarskog kreditiranja. Stvaranje većeg prostora za djelovanje privatnog sektora u pravcu otvaranja novih radnih mjesta i ekonomskog rasta na duži rok, ocijenjen je važnim, sa posebnim osvrtom na značaj regulativa i jasno utvrđenih procedura, koje bi doprinijele stvaranju radnih mjesta u cijelom regionu. Ovo, takođe, iziskuje napor sa ciljem integrisanja regiona u jedinstveno tržište roba, usluga i radne snage, radi dostizanja što višeg nivoa na ekonomskoj skali, bez državnih granica kao limitirajućeg faktora.

Treći dan 58. Godišnjeg zasijedanja Parlamentarne skupštine NATO rad je okončao sastankom Stalnog komiteta, kojeg, saglasno odredbi člana 14 paragraf 1 Poslovlka, čine po jedan član iz delegacija članica PS NATO, imenovan od strane svakog člana delegacije, dok su Predsjednik, zamjenici predsjednika, blagajnik i predsjedavajući odbora Parlamentarne skupštine NATO članovi Stalnog komiteta po službenoj dužnosti.

Četvrtog dana zasijedanja, 12. novembra 2012. godine, održana je Plenarna sjednica tokom koje su se učesnicima obratili: Dr Karl A. Lamers, predsjednik Parlamentarne skupštine NATO; Milan Stech, predsjednik Senata Parlamenta Češke Republike; Miroslava Nemcova, predsjednica Predstavničkog doma Parlamenta Češke Republike; Petr Nečas, predsjednik Vlade Češke Republike; Anders Fogh Rasmussen, generalni sekretar NATO i predsjednik Sjeverno Atlantskog Savjeta; Filip Vujanović, Predsjednik Crne Gore; Božo Ljubić, predsjednik Predstavničkog doma Bosne i Hercegovine; Mikheil Saakashvili, Predsjednik Gruzije i Nikola Gruevski, predsjednik Vlade Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije.

Predsjednik Crne Gore, Filip Vujanović, u okviru obraćanju učesnicima Plenarne sjednice na temu "Proširenje i budućnost NATO" govorio je o napretku Crne Gore na putu evro-atlantskih integracija i aspiraciji za punopravno članstvo u NATO. Ovom

prilikom, g.Vujanović se zahvalio na prilici da govori o pitanju od visokog značaja za Crnu Goru, i istakao punu opredjeljenost za punopravno članstvo u NATO, imajući u vidu da kolektivni sistem bezbjednosti predstavlja jedini garant za dugoročnu stabilnost regiona Balkana. Predsjednik Vujanović je pozitivno ocijenio okolnost da je pitanje proširenja i budućnosti Alijanse uvršteno kao jedna od centralnih tema Plenarne sjednice 58. Godišnjeg zasijedanja, i izrazio očekivanje da će Crnoj Gori na prvom narednom samitu NATO biti upućen poziv za punopravno članstvo u Sjevernoatlantski savez. U nastavku izlaganja je podsjetio je da se Crna Gora od decembra 2009. godine nalazi u Akcionom planu za članstvo (MAP) i naglasio da će se proširenjem NATO na Zapadni Balkan ostvariće se san o “ujedinjenoj i mirnoj Evropi”. U ovom kontekstu, Predsjednik Vujanović je podsjetio da je Evropska unija nedavno donijela odluku da sa Crnom Gorom otvori pregovore o pridruživanju, kao i da u našoj državi postoji nedvosmislen konsenzus čitavog društva i svih parlamentarnih partija o ključnim pitanjima koje nameće zahtjevni proces ekonomskih integracija. Crnogorski predsjednik, ovom prilikom, je naglasio da članstvo u NATO donosi stabilnost, što je od velikog značaja za privlačenje stranih investicija i privredni rast, i istakao da će u daljem razvoju partnerstva između Crne Gore i NATO, jačanje parlamentarne saradnje biti od velikog značaja, kao doprinos realizaciji konačnog cilja - punopravnog članstva.

U nastavku rada Plenarne sjednice, za predsjednika Parlamentarne skupštine NATO izabran je Hugh Bayley (Ujedinjeno Kraljevstvo), a mjesta potpredsjednika su pripala: Nicole Ameline (Francuska), Cheryl Gallant (Kanada), Giorgio La Malfa (Italija), Karl Lamers (Njemačka) i Julio Miranda Calha (Portugal).

Usljedilo je glasanje o rezolucijama na teme: “Demokratska tranzicija na Srednjem Istoku i u Sjevernoj Africi”, “Avganistan: Obezbeđenje uspješne tranzicije”, “NATO poslije Čikaga”, “Iranski nuklearni program”, “Budućnost demokratije kod susjeda na Istoku”, “Ekonomski potencijali Arktika, obaveze zaštite životne sredine i bezbjednosni ulog”, “Napretci u Siriji: Bezbjednosne implikacije za region i šire”, “Eurokriza: Implikacije na bezbjednost i odbranu”, kao i izjašnjenje delegata o predloženim finansijskim dokumentima.

Pošto je iscrpljen dnevni red, predsjedavajući 58. Godišnjeg zasijedanja Parlamentarne skupštine NATO skup je ocjenio uspješno realizovanim, zahvalio učesnicima na pruženom doprinosu i konstruktivnim raspravama, pozvao delegate na predstojeće Proljećnje zasijedanje, koje će biti održano u periodu od 17-20. maja 2013. godine u Luksemburgu, Velikom Vojvodstvu Luksemburga, a potom zaključio rad sjednice.

PRIPREMILA:

sekretar delegacije

Zorana Bačović, s.r.

ČLAN DELEGACIJE

Borislav Banović, s.r.